

Tweede Kamercommissie Klimaat en Groene Groei

Klimaatzaak Bonaire

Mr. dr. L.E. Burgers, 13 mei 2026

Overzicht

1. Achtergrond: klimatrechtszaken wereldwijd
2. Uitgangspunten op grond van internationaal recht
3. De trias politica en klimatrechtszaken
4. Het vonnis in Bonaire – korte samenvatting
5. Mitigatie en adaptatie; verhouding
6. Discriminatie
7. Voorspellingen: klimatzaken in de toekomst

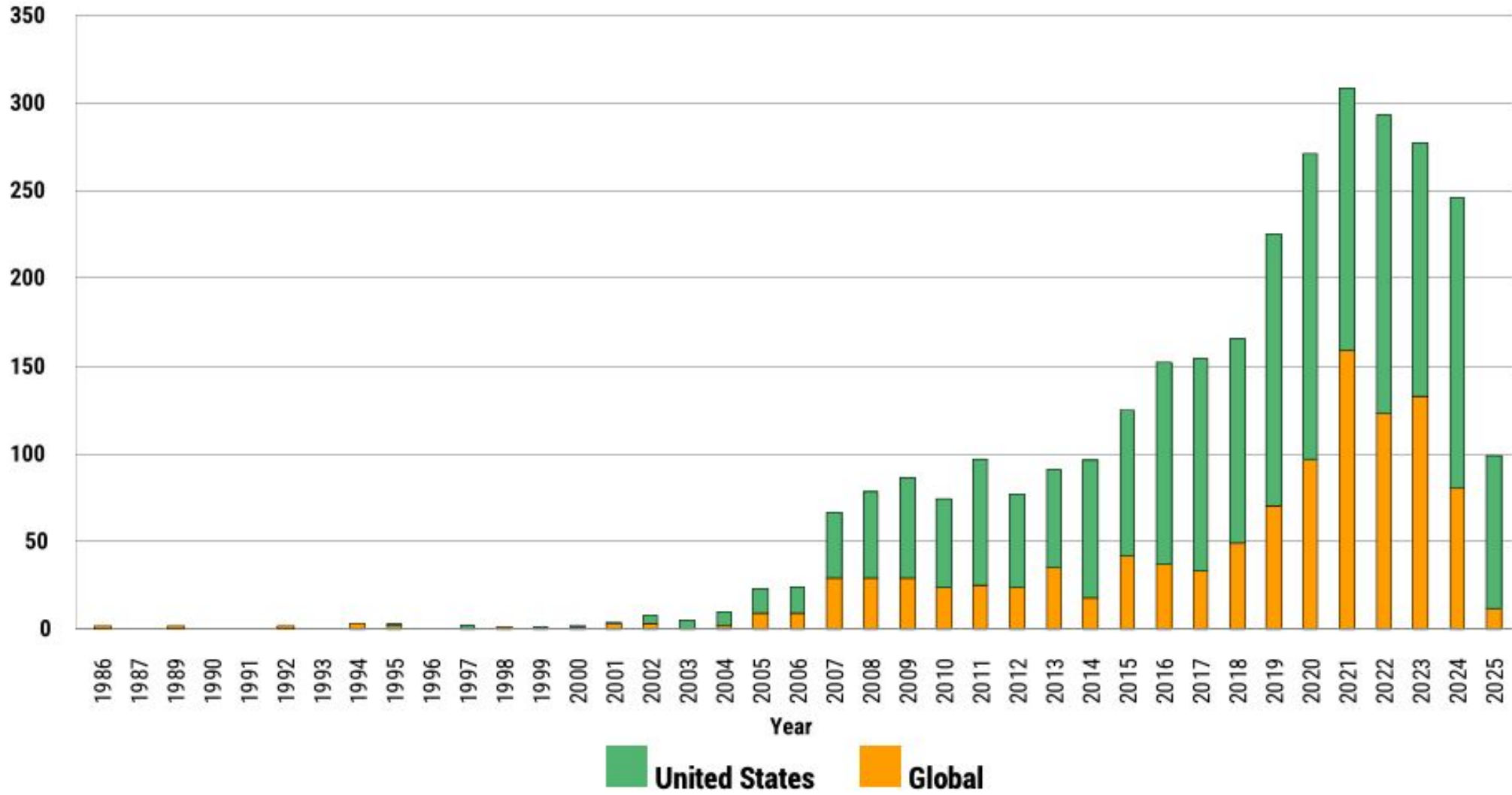

Achtergrond: klimaatzaken wereldwijd

- Wereldwijd ruim 3000 zaken

Figure 1: Filings of climate litigation cases per year

Global and United States of America climate change litigation cases filed by year (1986-2025)

Bron: United Nations Environment Programme (2025),
Climate change in the courtroom: Trends, impacts and emerging lessons. Nairobi.

Table 1: Cumulative number of cases by jurisdiction (including all cases in the Sabin Center's databases as of 30 June 2025)

Jurisdiction	Number of cases
United States of America	1986
Australia	161
Brazil	135
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	132
Germany	66
Canada	38
New Zealand	36
France	33
Mexico	26
Switzerland	22
Spain	17
Colombia	16
Indonesia	15
Argentina, India, Netherlands	14 each
Chile, South Korea	12 each
South Africa	11
Ireland	10
Austria, Poland	9 each
Peru, Turkey	8 each
Belgium, Italy	7 each
Estonia, Pakistan, Romania	6 each
China, Japan, Kenya, Nigeria	5 each
Guyana, Nepal, Papua New Guinea	4 each
Czech Republic, Ecuador, Norway, Philippines	3 each
Costa Rica , Denmark, Finland, Portugal , Sweden, Uganda, Ukraine	2 each
Bulgaria, Grenada, Hungary, Luxembourg, Namibia, Panama, Russian Federation, Thailand	1 each

Bron: United Nations Environment Programme (2025), *Climate change in the courtroom: Trends, impacts and emerging lessons*. Nairobi.

Achtergrond: klimaatzaken wereldwijd

- Wereldwijd ruim 3000 zaken
- Veel invloed over en weer
- Grotendeels dezelfde rechtsbronnen:
  - Mensenrechten
  - Internationaal (klimaat)recht

Uitgangspunten internationaal recht

International Court of Justice *Advisory Opinion* afgelopen zomer:

1. Klimaatverplichtingen op grond van internationaal gewoonterecht

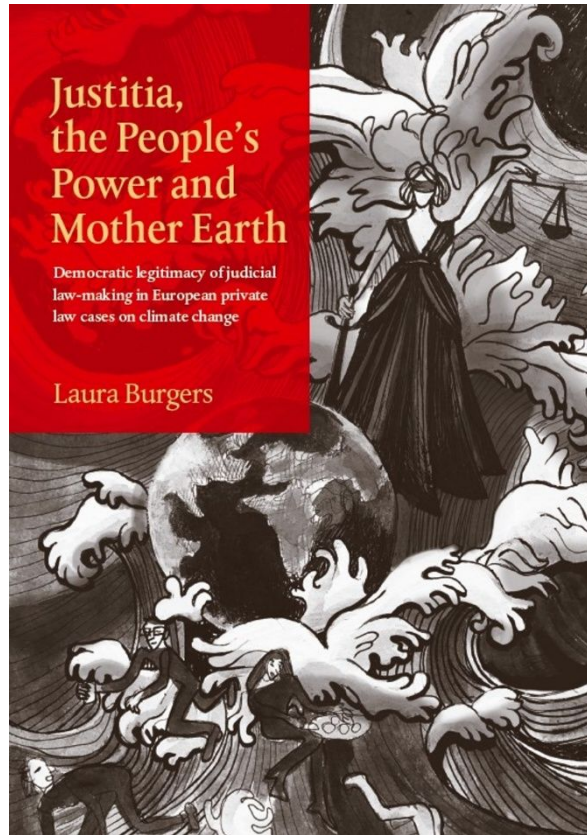
Juridisch gezien kunnen landen er dus niet aan ontsnappen

2. Juridische grens tussen onrechtmatigheid/rechtmatigheid: 1,5°C opwarming

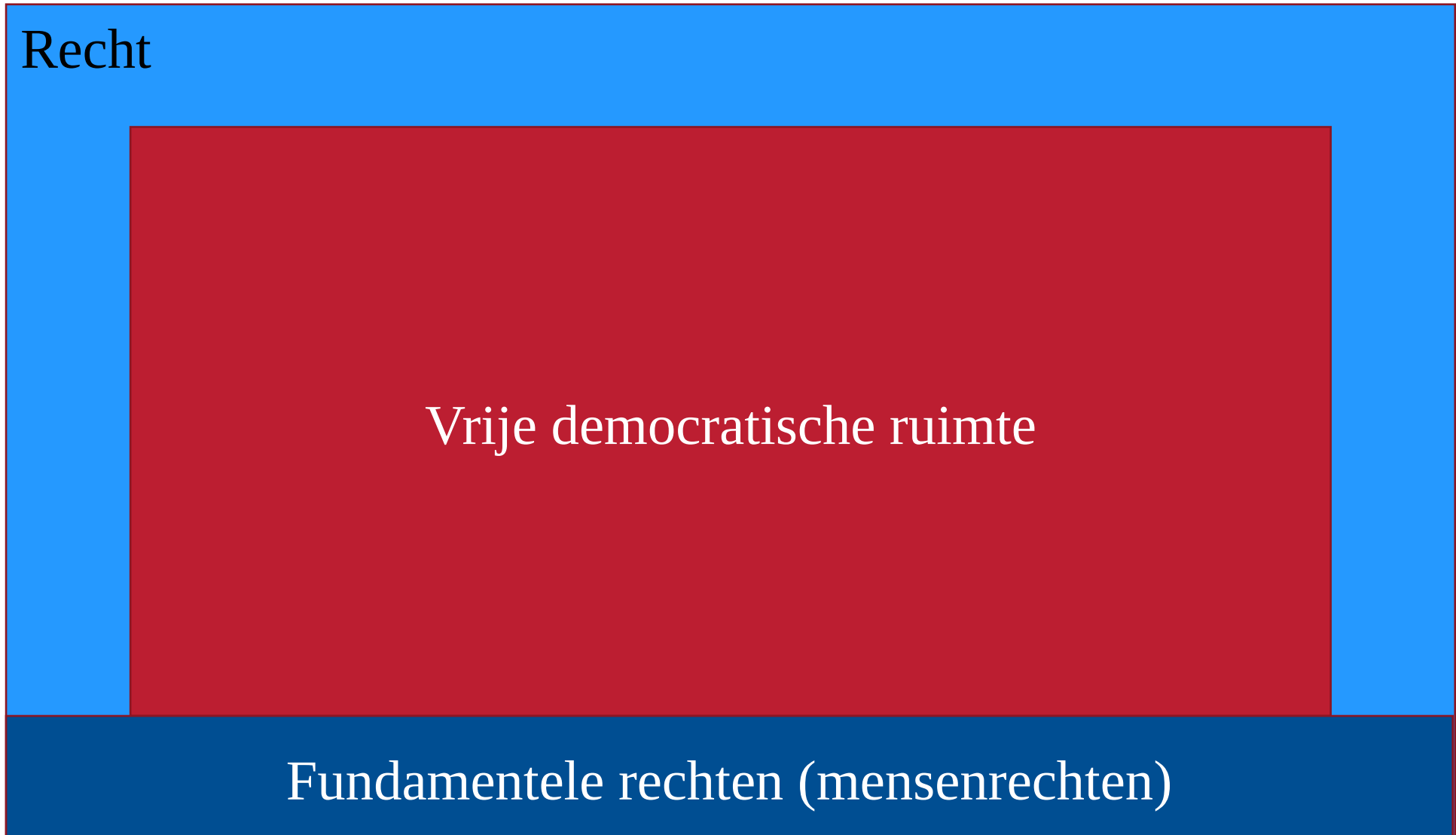

De trias politica en klimaatrechtszaken

De rechtsstaat gevisualiseerd

Vonnis rechtbank Bonaire-zaak

Leunt op mensenrechten:

- Mitigatie: artikel 8 EVRM
- Adaptatie: artikel 8 EVRM
- Discriminatie: artikel 14 EVRM en artikel 1, Twaalfde Protocol EVRM

Kort samengevat

Mitigatie:

- Maak binnen 6 maanden resterende emissieruimte Nederland inzichtelijk
- Stel binnen 18 maanden (tussentijdse) reductiedoelen vast in lijn met die ruimte

Adaptatie:

- Maak vóór 2030 een plan en start met uitvoeren in lijn met *United Emirates Framework for Global Climate Resilience*

Mitigatie en Adaptatie

- Twee onafhankelijke verplichtingen
- Kunnen niet met elkaar ‘gecompenseerd’ worden
- Blijkt niet alleen uit Bonaire-vonnis, maar ook uit verdragsteksten; EHRM *Klimaseniorinnen*; de *Advisory Opinion* van het Internationaal Gerechtshof, etc.

Discriminatie

- Van grote symbolische betekenis voor inwoners Bonaire
- Kritiek op vonnis: welk type discriminatie? Nadruk teveel op geografische verschillen
- Consequentie: relatief grote precedentwerking

Voorspellingen: klimaatzaken in de toekomst

Nationaal:

1. Veel meer zaken rondom adaptatie
2. Hoe meer de overheid treuzelt, hoe meer rechtszaken tegen bedrijven
  - Gisteren nog nieuwe zaak tegen Havenbedrijf Rotterdam

Internationaal:

3. Zodra opwarming boven 1,5°C uitstijgt: zaken over wie gaat betalen om daar weer onder te zakken
  - Verschillende scenario's mogelijk voor wanneer terug op 1,5°C
4. Zaken met als inzet: per direct stoppen met uitstoot; en herstelbetalingen aan onder meer kleine eilandstaten

Dank voor uw aandacht

Mr. dr. L.E. (Laura) Burgers

l.e.burgers@uva.nl